

Informe ombra
Juliol 2024

Resposta a la violència entre iguals

Propostes de la Plataforma PDA Bullying, la Xarxa dels Drets de la Infància (ciutat de Barcelona) i Ethikos & Compliance per a la millora de la protecció de la infància i l'adolescència davant el maltractament entre iguals

Aquest informe és fruit de la participació de la societat civil en les avaluacions periòdiques de drets humans davant les Nacions Unides.

Informe ombra amb relació al

Setè informe periòdic d'Espanya (2024) en virtut de l'article 44 de la Convenció sobre els drets dels infants.

Coordinació

Plataforma PDA Bullying

Col·laboradors

Xarxa dels Drets de la Infància

Ethikos & Compliance

Amb el suport de

Ajuntament de Barcelona

Diputació de Barcelona

Institut de Drets Humans de Catalunya

Edició

Salut i Educació Emocional SL
Barcelona, juliol del 2024

Dipòsit legal

Creative Commons - No comercial - No obres derivades

2407298914152

Resum executiu

Aquest informe recull les propostes per a la millora de la protecció de la infància i l'adolescència davant el maltractament entre iguals. Ofereix una revisió específica de com aborda l'Estat la realitat de la violència entre iguals en el seu setè informe (2024). Hi presentem:

- Una petició específica perquè tant l'Estat espanyol com el Comitè sobre Drets dels Infants treballin en la creació d'una observació general que garanteixi els drets dels nens i nenes i adolescents (NNA) davant la violència entre iguals, la qual no s'aborda de manera específica des de la perspectiva dels articles de la convenció.
- Diverses recomanacions associades als drets dels infants en l'entorn digital, específicament relacionades amb programes específics per a NNA de minories ètniques, LGTBIQ+ i amb discapacitats; l'educació en drets humans, objectius de desenvolupament sostenible (ODS) i civisme; l'enfortiment de la col·laboració públicoprivada; la millora de la supervisió i el compliment de normes, i l'ampliació de programes de formació i sensibilització.
- Recomanacions associades a l'abordatge del suïcidi i la violència entre iguals en NNA, en el marc de l'adopció de mesures apropiades per, entre altres coses, reduir la mortalitat infantil i en la infantesa.

L'anàlisi general d'aquestes qüestions s'ha basat en evidències de la ciutat de Barcelona que es presenten en la fonamentació de cada punt de l'informe.

Executive summary

This report includes the Proposals for the improvement of protection towards children and adolescents regarding peer abuse. It provides a specific review of how the State addresses the reality of violence between peers in its seventh report (2024). The following observations are discussed:

- A specific request for both the Spanish State and the Committee on the Rights of the Child to work on the creation of a general approach that guarantees the rights of children and adolescents in the face of peer violence, which is not specifically addressed from the perspective included in the articles of the convention.
- Various recommendations associated with the rights of children in the digital environment, specifically related to specific programmes for children and adolescents from ethnic minorities, LGTBIQ+, and with disabilities; education in Human Rights, SDGs and civics; the strengthening of public-private collaboration; improving oversight and enforcement; and the expansion of training and awareness-raising programmes.
- Moreover, it includes recommendations associated with addressing youth suicide and peer violence among children to, among other things, "Reduce infant and child mortality" with the adoption of appropriate measures.

The general analysis of these issues has been based on evidence from the city of Barcelona, which is presented in the rationale associated with each point of the report.

Índex

RESUM EXECUTIU 	pàg. 02
--	-------	---------

INTRODUCCIÓ

☒ <i>Com s'ha elaborat aquest informe</i>	pàg. 04
1) <i>D'on surt la idea</i>	
2) <i>Qui hi participa</i>	
3) <i>Metodologia de participació en xarxa</i>	
4) <i>Objectius</i>	

PROPOSTES

☒ <i>Petició al Comitè dels Drets de la Infància d'una observació general i específica sobre violència entre iguals</i>	pàg. 05
☒ <i>Resposta als paràgrafs 100 a 111 sobre drets dels infants en l'entorn digital</i>	pàg. 07
☒ <i>Resposta a l'informe en relació amb l'article 24.2.A de la Convenció sobre els drets dels infants</i>	pàg. 10

ANNEXOS

☒ <i>Aportacions de la Xarxa dels Drets de la Infància amb relació a l'abordatge del suïcidi en NNA</i>	pàg. 13
☒ <i>Aportacions de la Xarxa dels Drets de la Infància amb relació a l'abordatge de les violències sexuals infantils</i>	pàg. 13
☒ <i>Altres informes, manifestos o reflexions amb recomanacions específiques en relació amb les violències entre iguals</i>	pàg. 14

(1) Aquest informe ombra s'ha desenvolupat gràcies a la proposta de l'Institut de Drets Humans de Catalunya (IDHC), que ha promogut la participació de la societat civil en les avaluacions periòdiques de drets humans davant les Nacions Unides per aportar recomanacions a l'Estat davant el *Setè informe periòdic d'Espanya* (2024), en virtut de l'article 44 de la Convenció sobre els drets dels infants.

(2) S'ha dut a terme amb la participació col·laborativa de la Plataforma PDA Bullying, Ethikos & Compliance i la Xarxa dels Drets de la Infància (XDI) de la ciutat de Barcelona. La XDI hi ha col·laborat a través d'un grup de treball constituït per les institucions membre, del qual han format part el Departament de Promoció d'Infància de l'Ajuntament de Barcelona, l'Equip Salut i Educació Emocional (SEER), l'Associació Catalana per a la Infància Maltractada (ACIM), l'Associació Diomira, Intress, Unicef, l'Institut Infància i Adolescència de Barcelona (IIAB) i Save The Children.

(3) A partir de la coordinació de la Plataforma PDA Bullying i la dinamització de la XDI, el Departament de Promoció d'Infància de l'Ajuntament de Barcelona ha establert una metodologia de treball participatiu en què les entitats col·laboradores han aportat apreciacions que conviden a la reflexió i l'anàlisi. En aquesta indagació no només hi ha col·laborat el grup motor, sinó que també s'ha convidat la resta d'entitats de la XDI a aportar valor al contingut.

(4) Finalment, els objectius de l'informe se centren a **oferir una anàlisi crítica, concisa i específica per a les situacions de maltractament que es deriven de la violència entre iguals**, és a dir: *bullying* i *ciberbullying*,^I maltractaments de l'odi i la discriminació,^{II} *dating violence* o maltractament de control en l'amistat o la parella,^{III} conflictes relacionals crònics,^{IV} maltractaments sexuals infantils,^V etc.; amb el fi d'exposar diverses preocupacions i propostes per a una resposta més efectiva, respectuosa i coherent amb els drets de la infància.

Font: *Diccionari de violències*, Plataforma PDA Bullying [\[enllaç\]](#)

^I **Bullying i ciberbullying**: maltractament basat en la persecució moral i/o física, sempre psicològica, que neix en entorns socioeducatius on un o més infants o joves exerceixen abusos de poder sobre un altre. Es considera ciberassetjament entre iguals si hi ha presència d'entorns o canals digitals.

^{II} **Odi i discriminació**: maltractament en què la persona o grup en rol d'agressor sosté la violència en creences de desigualtat davant una persona o col·lectiu que, de manera real o suposada, pertany, a ulls de qui agredeix, a un grup amb característiques comunes (l'origen nacional o ètnic, l'idioma, la religió, la diversitat funcional, l'orientació sexual o de gènere o altres factors similars).

^{III} **Dating violence**: maltractament de control en la parella adolescent o jove (que també pot succeir en amistats) en què en la relació afectiva o afectivosexual una de les parts exerceix un abusos de poder sobre l'altra.

^{IV} **Conflicte relacional crònic**: maltractament que es produeix quan un grup de persones en situació d'igualtat (grups d'alumnes, equips esportius, etc.) es tracta malament, de manera agressiva i a través de la violència, de forma sistemàtica, perdurable en el temps, sense un focus clar de victimització o un rol perseguidor definit.

^V **Maltractament sexual infantil (SVI)**: maltractament basat en conductes en les quals els infants i adolescents estan sent utilitzats com a objecte sexual, a través de diferents formes de violències sexuals (intimidacions, abusos, agressions, etc.), tant si hi ha una relació amb la persona que l'exerceix o no, i tant si aquesta relació és simètrica o asimètrica.

Petició al Comitè dels Drets de la Infància d'una observació general i específica sobre violència entre iguals

Anàlisi del context a la ciutat de Barcelona i demandes dels NNA davant la violència

La Convenció sobre els drets dels infants sovint és desconeguda per bona part de la societat, i això comporta que NNA, els principals protagonistes, siguin grans desconexors dels seus principis bàsics. Per tant, és una prioritat posar a l'abast dels NNA la Convenció sobre els drets dels infants amb textos adequats a cada edat, així com exposar maneres d'actuar en situacions que els afecten directament: situacions de risc com l'ús no saludable de pantalles, conductes violentes com les discriminacions o el menyspreu i maltractaments com el *bullying* o el *ciberbullying*.

NNA han de percebre al seu entorn més proper la voluntat de treballar per a una cultura de la pau basada en el respecte als altres, de la situació dels drets humans a una justícia global, i en la necessitat d'evitar els conflictes, tot això tenint com a objectius la democràcia, la participació i la justícia. Aquesta percepció d'una societat que comparteix aquests valors ajuda, o pot ajudar, que s'expressi una veu més conscient i connectada amb les diferents problemàtiques.

En aquest sentit, destaquem les onze **demandes dels infants** en la segona edició de l'*Agenda dels infants de la ciutat de Barcelona per millorar el benestar de la infància*¹ i recollim les quatre demandes prioritàries per millorar el seu benestar i que cal atendre: [1] millorar la vida en família, [2] posar fi al **bullying o assetjament escolar**, [3] **sentir-se segurs** als diferents entorns en els quals viuen (incloent-hi l'espai públic) i [4] tenir més **acompanyament emocional**. Demandes que, alhora, han inspirat el projecte "Volem decidir!",² que s'emmarca en el programa de la ciutat de Barcelona com a Capital Europa de la Democràcia, que busca empoderar els més joves **fomentant la participació** i en el qual els infants de primària (de 8 a 11 anys) han prioritzat en primer lloc el *bullying* dins els temes que els preocupen.

Anàlisi crítica de l'enfocament de l'informe

En analitzar l'informe de l'Estat espanyol, la Xarxa dels Drets de la Infància ha observat que les qüestions s'ajusten als drets de la infància, segons els articles i apartats dels drets de la convenció; no obstant això, hi ha problemàtiques, com els maltractaments derivats de la violència entre iguals (entre infants i adolescents), que, sota aquest criteri, no es reflecteixen de manera específica malgrat la importància elevada que tenen.³ Els drets de la convenció aborden situacions de violència, però cap d'aquests drets s'ajusta totalment a aquesta problemàtica: violències entre iguals.

RECOMANACIONS

Tenint presents les 26 observacions generals⁴ que el Comitè dels Drets dels Infants ha adoptat fins al moment, amb recomanacions sobre temes relacionats amb els infants als quals els estats part haurien de prestar més atenció i que fins ara han estat molt útils, **la Xarxa dels Drets de la Infància insta l'Estat espanyol i el Comitè dels Drets de la Infància a treballar per crear una observació general que garanteixi els**

drets de NNA davant la violència entre iguals perquè puguin exercir els seus drets davant aquestes violències,^{VI} així com dels maltractaments^{VII} que se succeeixen, i perquè les institucions, famílies i societat els defensin davant aquesta problemàtica amb més prevenció, amb una detecció millor i, sobretot, amb una actuació clara i coordinada davant els casos que es produeixen. Per a això, a més, ens sembla important destacar la necessitat de difondre bones pràctiques o pràctiques de referència en convivència i protocols de resposta,^{5 i 6} així com totes les recomanacions fruit de la reflexió i el diàleg entre professionals i de la participació de NNA (vegeu els annexos).

¹ Institut Infància i Adolescència de Barcelona (2023). *Children's Agenda (2nd edition): 11 demands and 30 proposals for improving our well-being*. IIAB-Institut Metròpoli and Barcelona City Council.

<https://institutinfancia.cat/en/media/childrens-agenda/>

² Ajuntament de Barcelona (2024). "Volem decidir!", un projecte pioner per fomentar la participació infantil a Barcelona.

https://ajuntament.barcelona.cat/participaciociudadana/ca/noticia/volem-decidir-un-projecte-pioner-per-fomentar-la-participacio-infantil-a-barcelona_1343146

³ Institut Infància i Adolescència de Barcelona (IIAB-IERMB) (2021). *Pla d'infància 2021-2030: reptes i actuacions per millorar les vides i els drets de la infància i l'adolescència a Barcelona*. Ajuntament de Barcelona.

https://institutinfancia.cat/wp-content/uploads/2021/10/20211018_plainfancia_sintesi_cat.pdf

⁴ Plataforma d'Infància d'Espanya (2023). *Observacions generals del Comitè dels Drets dels Infants*.

<https://www.plataformadeinfancia.org/derechos-de-infancia/observaciones-generales-comite-derechos-del-nino/>

⁵ Banc de Bones Pràctiques dels governs locals (juliol 2024). *Àmbit de la convivència*.

https://www.bbp.cat/lista_practicas.php?id_categoria=39

⁶ Plataforma PDA Bullying (juliol 2024). *Prevenció, detecció, actuació*.

<https://pdabullying.com/ca/listado-de-recursos>

^{VI} **Violència**: acció intencionada o no intencionada que, de manera conscient o inconscient, genera un conjunt de conductes o situacions que provoquen malestar intern en l'altra persona o en un mateix.

^{VII} **Maltractament**: violència continuada o perpetuada en el temps que se succeeix a través d'entorns i canals concrets i que té un origen relacional en diferents tipus de relacions. Qualsevol tipus de maltractament s'ha de comprendre com un problema important de salut pública.

Resposta als paràgrafs 100 a 111 sobre drets dels infants en l'entorn digital

Anàlisi general de la protecció dels drets dels infants en l'entorn digital

A Espanya la LOPIVI⁷ regula la col·laboració publicoprivada per prevenir i abordar situacions de violència contra els menors en l'entorn digital, i això significa un pas significatiu cap a la protecció de NNA, però cal analitzar-ne la implementació, l'efectivitat i l'eficàcia en la pràctica. En aquest sentit, la col·laboració amb empreses de tecnologies de la informació i la comunicació, les agències de protecció de dades i les forces i cossos de seguretat de l'Estat (FCSE) és vital per detectar i retirar continguts il·legals, per la qual cosa és fonamental assegurar que aquestes col·laboracions es tradueixin en accions concretes i efectives.

El 2023 l'Estat espanyol va impulsar un pacte d'Estat per a la protecció dels menors a internet⁸ amb el compromís d'elaborar una llei integral per protegir-los i, en aquest aspecte, l'Agència Espanyola de Protecció de Dades (AEPD) i la Fàbrica Nacional de Moneda i Timbre (FNMT) desenvolupen sistemes de verificació d'edat per evitar l'accés de menors a continguts per a adults. Cal avaluar la implementació d'aquests sistemes i la capacitat que tenen per adaptar-se a l'evolució ràpida de la tecnologia i els mètodes de *bypass* que els menors poden utilitzar.

Per la seva banda, les administracions públiques promouen, en col·laboració amb el sector privat, que les aplicacions i els serveis digitals considerin la protecció de la infància des de l'etapa de disseny, però es requereix una supervisió contínua per garantir-ne el compliment i l'eficàcia.

La veu de NNA també es fa ressò d'aquestes necessitats a través de projectes com el Dia de la Diversitat, "Barcelona pels drets humans",⁹ de l'Ajuntament de Barcelona, en què es mostren en el mateix nivell de preocupació la protecció i la seguretat a les xarxes, com les conseqüències nocives per a la salut de l'exposició de la imatge personal a internet, i la privacitat. Per als joves participants, el dret al respecte és un dels focus principals dels aprenentatges que donen resposta, o poden donar-ne, davant la violència i les situacions que violen els drets de NNA.

Anàlisi crítica de la realitat actual

El context digital actual presenta un desafiament creixent per a la protecció dels drets dels menors. En aquest sentit, Espanya proposa implementar diverses estratègies per abordar aquest repte, guiades principalment per les observacions generals del Comitè dels Drets dels Infants relatives als drets dels infants en relació amb l'entorn digital,¹⁰ la Carta de drets digitals del 2021,¹¹ l'avantprojecte de Llei orgànica per a la protecció de les persones menors d'edat en els entorns digitals del 2024¹² o l'estratègia España Digital 2026.¹³ No obstant això, **és crucial avaluar aquestes mesures i proposar programes específics** que abordin les necessitats dels infants i adolescents pertanyents a minories ètniques, LGTBIQ+ i amb capacitats especials i donar suport a la diversitat i la inclusió i a l'educació en drets humans i civisme.

RECOMANACIONS

1. Programes específics per a NNA de minories ètniques, LGTBIQ+ i amb discapacitats

- Implementar programes que abordin específicament la discriminació racial i la inclusió digital i ofereixin recursos educatius en múltiples idiomes, i fomentar l'accés equitatiu a la tecnologia a NNA de minories ètniques.
- Desenvolupar plataformes i espais segurs en línia en què els menors LGTBIQ+ puguin trobar suport i recursos sense por a la discriminació, incloent-hi contingut educatiu que promogui l'acceptació i el respecte per la diversitat sexual i de gènere.
- Assegurar que totes les plataformes digitals i recursos educatius siguin accessibles per a infants amb discapacitats, amb tecnologies assistides i l'adaptació de continguts per satisfer diverses necessitats.

2. Educació en drets humans, ODS i civisme

- ODS 4. Integrar l'educació en drets humans i civisme en el currículum escolar, amb èmfasi en el respecte, la igualtat i l'empatia. Utilitzar plataformes digitals per difondre contingut educatiu interactiu que promogui aquests valors.
- ODS 5. Organitzar tallers i seminaris per educar NNA sobre els seus drets en l'entorn digital, com identificar i denunciar el ciberassetjament entre iguals i altres formes d'abús i la importància de la privacitat i la seguretat en línia. Aquests programes han de promoure la igualtat de gènere i combatre estereotips.
- ODS 10. Desenvolupar iniciatives que assegurin la igualtat d'oportunitats en l'accés a la tecnologia i la informació, especialment per a NNA en situació de vulnerabilitat, i promoure programes que redueixin la bretxa digital, així com que garanteixin un accés equitatiu a recursos i formació digital.
- ODS 16. Fomentar un entorn segur i just en l'espai digital, protegir els menors d'abusos i promoure la justícia. Incloure continguts educatius que reforcin la importància de la pau, la justícia i les institucions sòlides, i que ensenyin a NNA com participar activament en la societat de manera ètica i responsable.

Aquestes propostes busquen assegurar que tots els NNA, independentment de l'origen ètnic, l'orientació sexual o les capacitats, puguin gaudir d'un entorn digital, segur i enriquidor, i alineat amb els principis dels drets humans i els ODS.

3. Enfortiment de la col·laboració publicoprivada

- Fomentar una col·laboració més estreta entre les administracions públiques i el sector privat per desenvolupar tecnologies que protegeixin NNA en l'entorn digital, i això inclou la creació de sistemes més robustos de verificació d'edat i control parental.
- Incentivar les empreses tecnològiques a desenvolupar contingut positiu i educatiu que promogui el desenvolupament saludable dels NNA i la seva seguretat en línia.

4. Millorar la supervisió i el compliment de normes

- Establir mecanismes de supervisió més estrictes per garantir que les normes de protecció infantil en l'entorn digital es compleixin adequadament, i això inclou auditories regulars d'empreses tecnològiques i sancions per a les que no compleixin les regulacions.

- Crear una comissió independent per supervisar la implementació d'aquestes normes i avaluar-ne l'efectivitat periòdicament.

5. Ampliació de programes de formació i sensibilització

- Ampliar els programes de formació i sensibilització sobre l'ús segur d'internet per a NNA, pares i educadors. Aquests programes han d'incloure informació actualitzada sobre les amenaces digitals i estratègies per mitigar-les.
- Promoure l'educació contínua sobre els riscos de l'accés a contingut inapropiat i com els menors es poden protegir en línia.
- Si bé és cert que la LOPIVI inclou aquestes accions formatives, no en desenvolupa ni el contingut ni la durada, que deixa a discreció de les CA, de manera que no garanteix que tinguin una implementació homogènia en tot el territori espanyol. Per tant, assegurar la implementació homogènia de la capacitació dels professionals, sobretot dels que formen part d'equips de valoració.^{14-VIII}

⁷ **LOPIVI:** Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència davant la violència.

<https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2021-9347>

⁸ Associació Europea per a la Transformació Digital (2023). *Proposta de pacte d'Estat per protegir els menors d'edat a internet i les xarxes socials* (2023).

<https://pactomenoresdigitales.org/>

⁹ Ajuntament de Barcelona (2023). Dia de la Diversitat, Barcelona pels drets humans: *Guia jove d'accions pels drets humans*.

<https://diadeladiversitat.cat/ca/guia-jove-daccions-pels-drets-humans/>

Privacitat? I la meua imatge? (Escola d'Aprenents Sant Genís dels Aguedells) [\[enllaç\]](#)

Dret al respecte (Monlau Centre d'Estudis) [\[enllaç\]](#)

Dret al respecte (Escola Guinardó) [\[enllaç\]](#)

¹⁰ Comitè dels Drets de l'Infant (2021). Observació general núm. 25 relativa als drets dels infants en relació amb l'entorn digital.

<https://www.plataformadeinfancia.org/wp-content/uploads/2021/09/observacion-general-25-relativa-a-los-derechos-de-los-ninos-en-relacion-amb-el-entorno-digital.pdf>

¹¹ Ministeri de la Presidència, Relacions amb les Corts i Memòria Democràtica, Ministeri de Justícia i Agència Espanyola de Protecció de Dades (2021). *Carta de drets digitals*. IIAB-Institut Metròpoli and Barcelona City Council.

https://www.lamoncloa.gob.es/presidente/actividades/Documents/2021/140721-Carta_Derechos_Digitales_RedEs.pdf

¹² Ministeri de la Presidència, Justícia i Relacions amb les Corts, Ministeri de Joventut i Infància, Ministeri per a la Transformació Digital i de la Funció Pública i Ministeri de Drets Socials, Consum i Agenda 2030 (2024). *Avantprojecte de Llei orgànica per a la protecció de les persones menors d'edat en els entorns digitals*.

<https://www.mpr.gob.es/servicios/participacion/Documents/ANTEPROYECTO%20DE%20LEY%20ORGÁNICA%20PARA%20LA%20PROTECCIÓN%20DE%20LAS%20PERSONAS%20MENORES%20DE%20EDAD%20EN%20LOS%20ENTORNOS%20DIGITALES.pdf>

¹³ Govern d'Espanya (2023). *Espanya Digital 2026*.

https://portal.mineco.gob.es/es-es/ministerio/estrategias/paginas/00_Espana_Digital.aspx

¹⁴ Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya (2023). Programa #aquiproubullying.

<https://xtec.gencat.cat/ca/centres/projeducatiu/convivencia/aquiproubullying/>

^{VIII} **Equips de valoració:** equip encarregat de rebre una alerta de cas, tipificar-la i coordinar la resposta multidisciplinària. Té les funcions de recopilar la informació sobre els fets, tipificar el cas, analitzar les mesures de prevenció i detecció de les quals es parteix, orientar les mesures d'actuació com a resposta, redactar un informe de valoració i fer propostes específiques de millora. Es proposa que sigui liderat per la figura de coordinador/a de benestar i protecció (CBP) o delgat/ada de protecció (DP) que preveu la LOPIVI.

Resposta a l'informe en relació amb l'article 24.2.A de la Convenció sobre els drets dels infants

Anàlisi general de la protecció dels drets dels infants en relació amb el suïcidi i la violència entre iguals

A Barcelona, segons el darrer informe de l'Observatori 0-17 de la ciutat,¹⁵ específicament:

- Entre adolescents de 10 a 19 anys, entre els anys 2020 i 2021, es van produir tres morts anuals per suïcidi. I l'any 2022, 26 NNA (6-17 anys) van ser víctimes de temptatives de suïcidi.
- Cinc de cada deu nens i nenes han estat víctimes de situacions de violència física i/o verbal a l'entorn escolar (insults o agressions físiques) i un de cada deu ho ha estat per internet (ordinador o dispositiu mòbil).
- Vuit de cada deu nens i nenes que es veuen immersos en relacions amb violència per part dels companys demanen ajuda (majoritàriament a la família) i quatre de cada deu pensen que necessiten ajuda en aquests moments.
- Gairebé un de cada deu adolescents declara estar en rol de víctima de *bullying* i dos de cada deu de *ciberbullying*. Aquesta xifra de ciberassetjament entre iguals era la meitat el 2016 i és més alta en noies que en nois. En l'àmbit de les discriminacions i les violències en l'entorn escolar, la majoria dels indicadors s'han incrementat.

D'aquest conjunt de dades entenem que el risc de patir un deteriorament greu de la salut o del desenvolupament és molt elevat. La negligència se situa com el tipus de violència més freqüent que pot generar aquesta problemàtica, és a dir: en la violència entre iguals, la manca de resposta o la detecció tardana és un indicador de generació de problemàtiques per a la salut mental de NNA.

- El 6% dels NNA de 4 a 14 anys de la ciutat de Barcelona tenen risc de mala salut mental, i són un de cada deu NNA si s'hi sumen els que tenen una salut mental límit.
- Les xifres en nois i noies adolescents de 13 a 17 anys arriben al 15%, i són gairebé quatre de cada deu si s'hi sumen els que tenen una salut mental límit.
- Tres de cada deu expressen malestar emocional. El risc de mala salut mental és molt més elevat en l'adolescència, etapa en la qual des de la pandèmia sí que ha empitjorat significativament i ha passat del 9,1% al 15,5% (xifra que ascendeix al 36,8% si s'hi sumen els que tenen una salut mental límit).
- El risc de mala salut mental o emocional és més elevat en noies que en nois (18,8% vs. 12,1%), i entre els adolescents dels barris més desfavorits (18,3% vs. 13,8%).

En aquest sentit, és important valorar com donem resposta a la problemàtica. Són clau les apostes polítiques com la de l'Ajuntament de Barcelona en la convocatòria de subvencions per a projectes per millorar i tenir cura de la salut de la ciutadania de Barcelona 2024-2025,¹⁶ en la qual es valoren específicament les activitats dirigides a la prevenció de la conducta suïcida. Així com els projectes de participació ciutadana que generen processos participatius de ciutat i que tenen presents les necessitats associades al benestar emocional de NNA com, per exemple, a través de la creació del Pacte Barcelona per a la salvaguarda dels drets humans a la ciutat,¹⁷ i altres experiències participatives que ja s'han esmentat, com la *Children's Agenda*¹ o el Dia de la Diversitat.⁹

Al seu torn, també és de vital importància apropar els recursos a la ciutadania i, sobretot, vetllar per donar-los a conèixer als NNA i no només als i les professionals. Per exemple, les recomanacions davant les autolesions del GRETA¹⁸ o el programa Ocell de Foc.¹⁹

Anàlisi crítica de les dades i mesures aportades a l'informe

Tot i que les xifres de suïcidi en NNA s'han triplicat en els últims anys, en les dades aportades a l'informe no es fa referència a les mesures preses per tractar aquesta problemàtica. No s'hi fa cap menció, ni tan sols en l'apartat "Salut bàsica i benestar" (salut mental, pàgina 27), de manera específica.

En el document d'annexos de l'informe (pàgines 13 i 21), sobre l'**intent o temptativa de suïcidi** es mostra una incidència tres vegades més gran en nenes que en nens, i en el gràfic de les hospitalitzacions per aquesta causa la xifra de nenes hospitalitzades és més de sis vegades superior que la de nens. A la pàgina 22, l'estadística de defuncions per suïcidi proporciona dades de nens i nenes de 15 a 19 anys, però no de menors de 15 anys (no hi ha dades de defuncions de NNA ni l'evolució).

L'informe hauria de recollir en el apartat "Violència contra els nens" (paràgrafs 115 a 131) la resposta al paràgraf 2 de l'article 24 de la Convenció sobre els drets dels nens i les nenes,²⁰ que pretén concretar específicament l'adopció de mesures apropiades per, entre altres coses, "reduir la mortalitat infantil i en la infància" (24.2.A). Això és així entenent la possible relació entre situacions de desprotecció infantil i les autolesions o el risc de suïcidi.

RECOMANACIONS

1. **Mostrar el compromís polític que doti de recursos i reforci els programes existents** de prevenció i abordatge del suïcidi, específicament els enfocats a les cures de NNA de totes les CA.
2. **Dotar de recursos les estratègies autonòmiques** per aconseguir establir espais de diàleg i debat entre professionals de l'acció comunitària (aturar-se a parlar i reflexionar és, avui dia, un acte revolucionari que restaura) per millorar la prevenció i l'abordatge del suïcidi específicament en NNA.
3. **És urgent integrar la resposta al suïcidi a través de protocols específics** en línia amb l'abordatge dels protocols d'emergències psicosocials, els protocols de dol i els protocols que aborden les violències entre iguals.
4. **Fer una revisió de com els protocols incorporen eines més enllà de la prevenció**, incloses la detecció de les alertes i l'actuació a través de plans d'acció.
5. Cal revalorar els recursos i el temps en l'acció d'acompanyament professional. **Les polítiques públiques haurien de donar més importància a la qualitat** (que sempre requereix temps) i **menys a la quantitat** (els serveis públics funcionen per indicadors de quantitat, de manera que el finançament prioritza les xifres i no sempre la qualitat del servei que es presta).

6. És important que les polítiques públiques puguin parlar de la mort més enllà de les dades de mortalitat, amb la finalitat de promoure el diàleg comunitari en el qual parlar de la mort ajuda a cuidar la vida. I, alhora, és imprescindible **disposar de dades reals sobre la problemàtica del suïcidi en NNA** per poder abordar-la des d'una perspectiva de drets com a forma de resposta a la realitat crítica del moment actual.

- L'Estat espanyol justifica la inexistència de dades de defuncions per suïcidi en menors de 15 anys amb la idea que no és habitual que l'Institut Nacional d'Estadística aporti aquestes estadístiques. Per tant, instem l'Institut Nacional d'Estadística a aportar de manera "habitual" les dades de nens i nenes menors de 15 anys que se suïciden.

7. Per aconseguir una resposta real també caldrà **comprendre la problemàtica del suïcidi no només com una realitat individual sinó com un fenomen més global i sistèmic**: cal que NNA vegin un futur amb polítiques d'habitatge social reals i significatives, una renda bàsica universal, l'accés a un món laboral sense precarització, una reforma de les lleis de migració, polítiques mediambientals radicals, etc.

8. Cal visibilitzar la importància d'**aconseguir l'objectiu compartit de promoure l'abordatge del fenomen del suïcidi des d'una mirada psicosocial i amb un enfocament comunitari, transversal, interseccional, estructural i sistèmic**.

¹⁵ Ajuntament de Barcelona (2024). Pacte de Barcelona per a la salvaguarda dels drets humans a la ciutat.
<https://www.decidim.barcelona/processes/bcnxdh>

¹⁶ Ajuntament de Barcelona (2024). *Subvencions per a la realització de projectes per millorar i tenir cura de la salut de la ciutadania de Barcelona 2024-2025*.
<https://ajuntament.barcelona.cat/ca/informacio-administrativa/subvencions/subvencions-la-realitzacio-de-projectes-millorar-i-tenir-cura-de-la-salut-de-la-ciutadania-de-barcelona-2024-2025>

¹⁷ Institut Infància i Adolescència de Barcelona (2024). *Dades clau d'infància i adolescència a Barcelona, informe 2023*. IIAB - Institut Metròpoli (Ajuntament de Barcelona).
https://institutinfancia.cat/wp-content/uploads/2024/07/2023_DadesClau.pdf

¹⁸ Grup d'Estudi i Tractament de l'Autolesió (GRETA) (2024). *Estratègies per afrontar l'autolesió*.
<https://grupogreta.com>

¹⁹ Ocell de Foc (2024). *Acompanyament integral a joves de 16 a 30 anys*. Departament d'Empresa i Treball de la Generalitat de Catalunya.
<https://www.salutmental.org/serveis-a-les-persones/accio-comunitaria/ocell-de-foc/>

²⁰ **Article 24.2.A. Convenció sobre els drets dels infants (20 de novembre de 1989).**

2. Els estats part asseguraran la plena aplicació d'aquest dret i, en particular, adoptaran les mesures apropiades per a:

a) Reduir la mortalitat infantil i en la infantesa.

<https://www.ohchr.org/es/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-child>

Aportacions de la Xarxa dels Drets de la Infància amb relació a l'abordatge del suïcidi en NNA

El 2023 la XDI va elaborar el **manifest per a la prevenció i l'abordatge del suïcidi en la infància i l'adolescència**, així com el formulari d'adhesió a aquest manifest i una **guia per a la prevenció i l'abordatge del suïcidi** des dels contextos socioeducatius que treballen amb la infància i l'adolescència.

- Què fa la XDI
<http://www.xarxadretsinfants.cat/>
- Manifest de la XDI per a la prevenció i l'abordatge del suïcidi en la infància i l'adolescència
https://ajuntament.barcelona.cat/dretssocials/sites/default/files/arxius-documents/manifest_prevencio_suicidi_en_la_infancia_ladolescencia_2023.pdf

Formulari d'adhesió al manifest

<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSefmixnhLCDgK8OKTFnJUAGpaonF1DJS0N4Zq7OwMOtFIRUEw/viewform>

- Guia: *Obrir camins cap a una vida vivible: guia d'eines i recursos per a l'abordatge de les autolesions i el suïcidi des de l'àmbit socioeducatiu*
<https://pdabullying.com/uploads/2023/09/Guia-abrir-caminos-hacia.pdf>

A més, la XDI va encarregar a nois i noies d'instituts que van realitzar vídeos i projectes d'aprenentatge servei (APS) fer aportacions sobre com veien aquesta **problemàtica en relació amb la soledat**. Es van presentar 28 produccions multimèdia realitzades per l'alumnat.

- Projecte més votat
Cançó *Dumbo and Rambo*, a càrrec de nois de l'Institut Antoni Cumella (Granollers).
- Segon projecte més votat
Cançó i vídeo *A solas contigo mismo*, dels nois i noies de l'Institut Vilamajor (Sant Pere de Vilamajor).

Aportacions de la XDI amb relació a l'abordatge de les violències sexuals infantils

El 2022 la XDI va elaborar el **manifest davant les violències sexuals infantils (VSI)**, en què, en l'acte presentació, indagava sobre les ciberviolències, ja que entenia que la importància que prenen els entorns digitals en aquest tipus de conductes és clau per a la comprensió del context, la problemàtica i, per tant, les solucions.

- Jornada de presentació del manifest
<http://www.xarxadretsinfants.cat/categoria/que-fem/2022/>

- Manifest de la Xarxa dels Drets de la Infància davant les violències sexuals infantils
http://www.xarxadretsinfants.cat/wp-content/uploads/2023/02/MANIFEST_infants_2023_acc.pdf

Formulari d'adhesió al manifest

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSd7Ie_FvBEMTkmJWAmCwTeA39vup7vgvfYu-reo-9sMv39gvw/viewform

A més, en el marc de la col·laboració entre la XDI i el Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya, en el projecte "Recerca, creació, servei" (RSC) nois i noies de cinc instituts de Barcelona han creat vídeos sobre la prevenció de les violències sexuals en la infància i han fet aportacions sobre la seva visió de la problemàtica a través de la metodologia d'aprenentatge servei (APS).

- Projecte més ben valorat
Rap [Drets, menors](#), a càrrec de nois i noies de l'Institut Nicolau Copèrnic (Terrassa).
- Segon i tercer projectes més votats
[Violències sexuals infantils](#), a càrrec de nois i noies de l'Institut Montsoriu (Arbúcies).
[Violències sexuals infantils](#), a càrrec de nois i noies de l'Institut Teresa Pàmies (Barcelona).

Altres informes, manifestos o reflexions amb recomanacions específiques en relació amb les violències entre iguals

- Grup de treball per combatre la violència sexual en la infància i l'adolescència (2023). *Violències sexuals en infància i adolescència. Un marc de consens des d'on comprendre i abordar les violències sexuals comeses per part de nens i nois menors de 14 anys*. Generalitat de Catalunya. [Vegeu les pàgines 14 a 26]
https://dixit.gencat.cat/web/.content/home/04recursos/02publicacions/02publicacions_de_bsf/04_familia_infancia_adolescencia/violencias_sexuals_infancia_adolescencia/violencias_sexuals_infancia_adolescencia.pdf
- Institut Infància i Adolescència de Barcelona (IIAB-IERMB) (2021). *Pla d'infància 2021-2030: reptes i actuacions per millorar les vides i els drets de NNA a Barcelona*. Ajuntament de Barcelona. [Vegeu les pàgines 46 a 50]
https://institutinfancia.cat/wp-content/uploads/2021/10/20211018_plainfancia_sintesi_cat.pdf

www.xarxadretsinfants.cat

PDA BULLYING
Plataforma

www.pdabullying.com

www.ethikosandcompliance.com